

Carl Bildt: Anförande vid minneshögtiden i Oravais

Talare

Carl Bildt
Utrikesminister

Datum

14 september 2008

Plats

Oravais, Finland

Omständigheter

Utrikesminister Carl Bildts farfars farfars far deltog i finska vinterkriget och vid slaget i Oravais.

- 1 Vi har samlats här för att hedra minnet av de som stupade för sitt land och sin
hembygd just denna septemberdag för 200 år sedan. Det som Johan Ludvig
Runeberg beskrev som "Oravais blodiga dag" och dagen, då "segern vändes till
nederlag" och det blev ett militärt faktum att det svenska riket hade sprängts i
5 två delar och en 800-årig gemenskap var på väg att brytas.

- Förlusten av den östra rikshalvan uppfattades under lång tid som den största
nationella katastrofen i Sveriges historia. Det var också den största förändringen
av Nordens politiska geografi, sedan Sverige 150 år tidigare hade försatt vårt
10 västra grannland Danmark i ett liknande nationellt trauma genom freden i
Roskilde och erövringen av Skåne, Halland och Blekinge.

- I skuggan av kampen om herraväldet i Väst Europa och Amerika växte det ryska
väldet i alla riktningar till att bli det största sedan mongolriket under Djingis
15 Khan och hans söner och sonsöner. Efter Napoleonkrigen sträckte sig det
våldiga ryska imperiet från Alaska i väster till Östersjön i öster och från
Kaukasus i söder till Novaja Semja i norr.

- Men dåtidens ryska imperium var ingen monolitisk statsbildning. En upplyst
20 Tsar gav Finland en unik ställning som storfurstendöme med en egen
författning som garanterade finländarna en frihet som förvägrades andra av
hans undersåtar. Och det var i skydd av denna Gustaf III:s författning som
Finland skapades som egen nation och de kulturella banden med Sverige kunde
bevaras. Samhörigheten mellan Finland och Sverige blev på så vis också en del av
25 det finländska nationsbygget.

Segern hade vänts till nederlag här vid Oravais den 14 september 1808, men
andra finländare vände under de kommande decennierna nederlaget till seger.

30 Jag tillåter mig att låna den observationen av Johan Wrede som har understrukt just detta i sin lysande bok om Runebergs världsbild.

Det var här i skuggan av slaget vid Oravais som Runeberg lät några enskilda krigsöden binda samman Sverige och Finland med band som sedan dess aldrig har bruits. Döbeln - vid Jutas några kilometer härifrån - Adlercreutz, Wilhelm
35 von Schwerin och Lotta Svärd. De tillhör alla vårt gemensamma arv som vi hedrar idag.

Men Runeberg var inte ensam om att med sin skaparkraft bygga sin unga nations identitet. Edelfeldt, Topelius, Sibelius och Linna finns alla i den
40 tradition som har skapat bilden av finländaren som aldrig ger upp sin frihet och som fåordig, surmulen och envis försvarar sin finska torva och sitt europeiska kulturarv oavsett hur dåliga oddsen är.

När vi hyllar minnet av de som för två sekler sedan kämpade och dog för vårt
45 gemensamma fädernesland är det därför en hyllning också till dem som för bara några decennier sedan kämpade för Finlands frihet. Än finns många av veteranerna kvar ibland oss, även om leden blir allt glesare. Och än finns minnena och ärrn kvar från en tid, då nästan hela den euroasiatiska landmassan förkvävdes under förtryck och ofrihet.

50 Jag tillhör inte dem som anser att man ska riva i gamla ärr och göra dem till öppna sår igen, men det är nyttigt att då och då erinra sig att varje krig är ett nederlag för den civilisation och det öppna, fria samhälle som vi vill bygga. Ibland tvingas vi av omständigheternas makt att försvara vår civilisations
55 grundvalar, men desto viktigare är det då att likt Runeberg vända också det nederlaget till en seger.

Vi som har sett kriget på nära håll känner väl dess kostnader i mänskligt lidande, sorg och förödelse. Kriget 1808 - 1809 var inget undtantag från detta. Det skulle
60 dröja innan såren läkte och hos somliga skulle de aldrig läkas alls. Det är inte svårt att förstå hur Wilhelm von Schwerins föräldrar kände sig när dödsbudet nådde dem, eller de ryska soldatmödrarnas kast mellan hopp och förtvivlan när alla underrättelser om deras livegna söners öden helt uteblev.

65 Och vi vet av smärtsam erfarenhet, lika aktuell denna sommar som för 200 år sedan, hur civilbefolkningen utsätts för våld och övergrepp när kriget drar fram

över deras hemtrakter.

70 Det var för att undvika att detta skulle hända igen i vår del av världen som Europas ledare beslöt att skapa den union som så småningom kom att innefatta också våra bägge länder i en ny politisk gemenskap.

75 Jag har sagt det förr men jag tycker att det förtjänar att upprepas en dag som denna. Aldrig, sedan 1809, har Sverige och Finland stått varandra närmare och aldrig har vår relation varit mer jämnbördig, ekonomiskt, politiskt och kulturellt. Vi är som två syskon där ålderskillnaden får allt mindre betydelse allteftersom åren går intill den dag då båda är vuxna. Med egna liv förvisso, men också med väldigt mycket gemensamt.

80 Nu arbetar vi tillsammans, Finland och Sverige, skuldra vid skuldra, konkret och målmedvetet i den europeiska politikens kärna för att säkra friheten, freden och välståndet för kommande generationer på vår kontinent. Det är ett arbete som förvisso inte saknar utmaningar men där vi ska vara delaktiga och ta vår
85 beskärda del av ansvaret.

Tillsammans slår vi vakt om en union som är öppen för alla demokratiska rättsstater i Europa som själva vill bli en del av vår politiska gemenskap. Och där små staters rätt är densamma som stora staters. Och vår förhoppning är att
90 ersättningen så småningom ska bli ett medlemskapets och partnerskapets Europa. Därigenom hedrar vi, över alla gränser, bättre än på något annat vis alla dem som offrat allt för att ge sina efterkommande en bättre framtid.

Källa

95 <div>Manuskript hämtat från bildttal.se (2025-11-07)</div>

Taggar

Minnestal, Moderaterna

URI

100 <https://www.svenskatal.se/tale/carl-bildt-anforande-vid-minneshogtiden-i-oravais>

105